

Je třeba zavřít koksovnu?

24. ČERVNA 2023 / VIKTORIE MOTLOCHOVÁ

SDÍLET

foto: Petr Štefek, Wikimedia C

Někdo se s ní smířil, někdo proti ní stále aktivně bojuje. Kvůli své blízkosti centra Ostravy bývá Koksovna Svoboda častým terčem kritiky. Podle mluvčího jejího vlastníka OKK Koksovny Jindřicha Vaňka si však továrna tuto kritiku nezaslouží. Není prý totiž ani zdaleka tak velkým znečišťovatelem ovzduší jako jiné ostravské továrny. Vydala jsem se na místo zjistit, co si myslí místní obyvatelé.

„Prach byl všude. Kde se člověk podíval, tam byla kupa prachu. Prostředí v továrně stálo za dvě věci,“ říká bývalý zaměstnanec Koksovny Svoboda Oldřich H. Setkáváme se přímo před fabrikou, z jejíž komínu proudí do vzduchu velká oblaka dýmu.

Ostrava je kvůli svému znečištěnému ovzduší z průmyslové výroby proslulá. Na prach si obyvatelé Ostravy už zvykli a dnes tomu není jinak. Mráz štípe do tváří a zdá se, že slunce zpod pokličky oblaků jen tak nevysvitne. Pochmurnou atmosféru na sídlišti v ostravské čtvrti Přívoz pomáhá vytvářet i několik desítek let stará koksovna.

„Tam, jak to dýmá, jsou vany a v nich koks, který potom hasí. Továrna musí jet furt,“ poukazuje pan Oldřich na mohutný dým linoucí se pomalu po okolí. Obličej i ruce má zbrzděné vráskami, nad ústy mroží knír a jeho krátkými černými vlasy prosvítají zšedivělé pramínky. Zrovna si zapaluje cigaretu.

V průmyslovém prostředí se pohybuje téměř celý život. Dříve pracoval v Třineckých železárnách, v koksovně byl mezi lety 2010 až 2014 údržbářem. Dohlížel, aby všechno jelo tak, jak má. Práci v koksovně popisuje jako peklo. Nyní je mu 69 let a svůj důchod si užívá v malém městečku Brušperk nedaleko Ostravy. „Lidé by se měli zamyslet sami nad sebou. Všude je ekologie zapotřebí. V Ostravě to pořád dýmá. Nechtěl bych tady bydlet,“ povzdechne si. Přestože roky pracoval v těžkém průmyslu, pohled na ekologii a ochranu životního prostředí podle vlastních slov příliš nezměnil.

D... t síru bez roušek

AK
6
Un
Sai
Stř
Ek
Pr
V p
Lu

PR

PŘEDPLAŤTE SI SEDMO

PODPOŘTE NÁS

SEDMÁ GENERACE VOL

podlomené zdraví, že to je jedno. A jestli přežiju koksovnu, tak už všechno. To samé s cigaretami. Kolik toho vykourím oproti tomu žlutému dýmu, co jsem tam zažil. To je neskutečné," vypráví, zatímco se procházíme kolem nedávno otevřeného obchodního centra. Podle tiskového mluvčího OKK Koksoven Jindřicha Vaňka je však v koksovně bezpečnost práce na prvním místě. Na práci dohlíží inspektor bezpečnostní práce a roušky se nosí jen v některých provozech, obzvláště tam, kde se pracuje s vysokou prašností.

„Když nebyla žádná práce, hráli jsme karty. Ze začátku o dvě koruny, pak už třeba o padesát. A kdo nehrál karty a přišla nějaká práce, musel jít robot," směje se pan Oldřich. I když práci přirovnává k peklu, přiznává, že zase až tak špatný „švindl“ to nebyl. Kromě toho, že byl pořád špinavý a mastný, se v továrně příliš nenadřel. Říká, že spíš než mladí muži pracovali v koksovně starší, kterým vyhovovaly peníze.

Žlutý se vine dým

Když pan Oldřich popisuje žlutý dým v koksovně, odkazuje tak na vyprodukovanou síru. Obrovské množství nahromaděné síry mu totiž působilo největší problém. Během výroby koksu se uvolňuje celá řada vedlejších produktů, jako je čpavek, surový dehet nebo právě síra. O žlutých oblacích nad koksovnu vypráví také místní obyvatel Jiří Lhotán. „Občas je to nepříjemné, ten smrad a oranžový nebo žlutý dým na obloze. Člověk si musí zvykat," říká Lhotán. Do Přívozu se přistěhoval teprve před dvěma lety, předtím bydlel v jiné části Ostravy, na Dubině. Proto o sobě říká, že už je na hnusné ostravské ovzduší zvyklý.

V okolí koksozny se nachází hned několik základních škol, parků, ale také jedna mateřská školka a obchodní centrum. Právě kvůli této situaci bývá koksovna často kritizována. Loni v říjnu ji dokonce na protest obsadili aktivisté a aktivistky z hnutí Limity jsme my (LJM), kteří od roku 2015 bojují proti těžbě a spalování uhlí. Koksovna je tak jejich častým cílem. Podle jejich mluvčí Hedviky Stachovcové chtěli blokadou upozornit právě na znečišťování vzduchu, které koksovna způsobuje.

Chci novink

Jednou měsíčně přehled toho, co

Vaše emailová adresa

POTVRDIT ODE

Na základě vašeho souhlasu (odesláním vaší emailové schránky) budeme vaše os podle předepsaných zásad ochrany oso

SOUVISEJÍCÍ ČLÁNK

19. prosince 2

Klimakemp: 1 klimat

Jaký byl letošr

23. června 20

Ropné laguna katastrofa Č

Jedy z bývalé r emoce již desi

21. října 2019

Ve zdravém s Česko stále p

Kvůli znečištění předčasně ur ročně.

15. prosince 2

Český vzdušr

Česko má jedr ovzduší v Evrc ovšem stále cl

17. dubna 201

Ostravsko-ke exotika

Těžební věže, kašlající horní a vyrazte do n

22. února 202

Tatrovácká c

Slavná autom svou ekostopi

WYBER REDAKCE:

Dým stoupající z Koksozny Svoboda, foto: Jana Seibertová.

„Účastníci chtěli akcí poukázat na to, že problém ještě není dořešený. I když se Moravskoslezský kraj a Ostravsko snaží tvářit, že nemají s těžkým průmyslem už nic společného, i tak jsou tady pořád podniky jako právě Koksovna Svoboda, které ten kraj drží zpátky,“ dodává Stachovcová. Skupina demonstrantů, oblečených do kombinéz s maskami na obličejích, loni 8. října vnikla do areálu a za doprovodného bubnování protestovala zhruba sedm hodin proti fosilní infrastruktuře. Přinesli si i transparenty s nápisy jako *Zdanit bohaté* nebo *Sbohem koksovno, ničíš klima, jsi na ho*no!*

Mluvčí OKK Koksoven Vaněk si však myslí, že je kritika vůči továrně nespravedlivá. „Podle dostupných dat koksovna rozhodně není tím, kdo překračuje hranice limitů ve svém okolí. Takových je v Přívoze a v Ostravě mnoho dalších,“ soudí Vaněk. Společnost OKK Koksozny tak nesohlasí s tvrzením Limity jsme my, že se významně podílí na znečišťování stavu životního prostředí v Ostravě.

Karcinogeny u základní školy

Vedení koksozny též odkazuje na loňskou rozptylovou studii, v níž Technické služby ochrany ovzduší Ostrava pro ostravský magistrát zmapovaly její podíl na znečištění ostravského ovzduší. Podle dat z této studie koksovna přispívá ke znečištění nejvíce v oblasti Základní školy Gebauerova, konkrétně může za 26 procent roční koncentrace povoleného imisního limitu karcinogenního benzo(a)pyrenu. A právě podíl koksozny na této znečišťované látce jim LJM nejvíce vytýkají.

V pouhých 36 milovník a oct

24. října 2023
Nerůst v aka
Některé konfe akademická tl

24. října 2023
Znepokojení
Dokáže klimat nejstarší?

4. října 2023
Deltou Dunaj
Cestování delt nevšední přírc dopravní zážit

24. srpna 202:
Jak se žije v s pozemského
Švýcarský výzl cestu k půdní

24. srpna 202:
Avokáda, zaž
Je tradice dost pro zabít živé

24. srpna 202:
Znovu nalézá nad těmi nejl
S básníkem R: chytání ryb a :

24. srpna 202:
Tomáš Vtípil:
S Tomášem V: desce Urband

24. srpna 202:
Zelená perla řeky
Jak dopadl 28. antiekologický

24. června 20:
Johanna Neje se to stane
Ředitelka Kon věří, že se och LGBTQ+ zlepš

24. června 20:
Aby sme moť rozvíjať, mus
S folkloristkou krojích.

hodnoty však vykazuje i Zlínský a Olomoucký kraj.

Nejvyšší koncentraci benzo(a)pyrenu v republice pak ČHMÚ naměřil v Ostravě-Radvanicích. Podle ústavu pochází znečištění převážně z areálu hutního podniku Liberty Ostrava (někdejší Nová Hut), který ročně vyrábí více než dva miliony tun oceli. Oproti koksovně jde opravdu o velký podnik, který spolu s dceřinými společnostmi zaměstnává v Moravskoslezském kraji až šest tisíc lidí, tedy zhruba dvanáctkrát více než Koksovna Svoboda. Přestože se koksovna nepodílí na celkových emisích tak významně jako jiné ostravské podniky, v lokálním měřítku můžou koksovny podle údajů ČHMÚ zásadně ovlivňovat kvalitu ovzduší.

„Skutečnost, že v kraji existují ještě horší znečišťovatelé, nijak nesnižuje jejich odpovědnost,“ zdůrazňují LJM na svém twitterovém účtu.

Kotle, větry, virus

K vyšší koncentraci benzo(a)pyrenu však vedle průmyslové výroby přispívá také lokální vytápění. Benzo(a)pyren je totiž produktem nedokonalého spalování při teplotách 300 až 600 °C. Mezi jeho nejvýznamnější zdroje se proto řadí spalování pevných paliv v kotlích nižších výkonů. Podle vedoucího oddělení ochrany ovzduší a integrované prevence Krajského úřadu Moravskoslezského kraje Marka Bruštíka dochází v posledních letech ke zlepšení situace. Obyvatelé postupně mění starší kotle a přecházejí buď na zemní plyn, anebo na tepelná čerpadla.

Vedle příliš pomalého postupu výměny starých kotlů situaci komplikují i toxické látky produkované továrnami v Slezském vojvodství v sousedním Polsku. „V zimním období jsou převládající směry větru ze severovýchodu, což znamená, že to opravdu jde z Polska. Standardně jdou ale větry právě naopak z Česka,“ upozorňuje Bruštíka.

Rozptylové a geografické podmínky jsou podle něj pro kvalitu ovzduší velmi důležité. „Jinak to bude ve Francii u Atlantského oceánu, kde je stálé proudění větru z moře. Stejně znečištění, které by bylo produkováno tady na Ostravsku a Karvinsku, by u moře nebyl problém,“ vysvětluje. Kvalita ovzduší na Ostravsku se výrazně zlepšila jen v zimě roku 2020, kdy kvůli koronavirové krizi fungovaly továrny na menší výkon. Zároveň byla také relativně teplá zima, což vedlo k lepšímu rozptylu znečištění.

Dostatečné zlepšení?

Navzdory výsledkům výše zmíněných studií i faktu, že koksovna produkuje též silný zápach i ultrajemné prachové částice, však mnoha místním obyvatelům její provoz nevádí. Například mladé Ukrajince Iryně Špatyk, kterou potkávám na ulici u nedalekého ostravského archivu s dítětem v kočárku. Česky ještě moc mluvit neumí, dorozumíváme se proto díky překladaci, který měla na svém telefonu. S koksovnu jako takovou problém nemá, znečištěné ostravské ovzduší jí však vadí.

Podobně jako Iryna je na tom i devětapadesátiletý muž, který v Ostravě žije už od narození. Své jméno uvádět nechce. „Občas tady otravují v noci a někdy i přes den s vypouštěným smradem. Nedá se větrat. Radši si ale zaplatí pokutu. Však to známe,“ naznačuje, zatímco se mu pod nohama motají jeho dva psi.

Odkazuje na četné případy, kdy koksovna ještě před pár lety nelegálně vypouštěla smradlavý a tmavě zbarvený dým. O situaci informoval v roce 2018 pořad *Nedej se!* České televize v dokumentu *Jedy z koksáren*, obsahujícím videa natočená lidmi, kteří pracovali v okolí koksovny.

elegantovi?

Kdo a co ohro jakým způsob pomoci?

24. června 2024

Znojensko s

Stane se ze Zr větrné energie

24. června 2024

Je třeba zavř

Někdo se s ní bojuje.

25. dubna 2024

Sadhana For

S lesním hosp o mezinárodn indického Aur

25. dubna 2024

Konspirituali zase ne moc

Českem i Slov panslovanská

25. dubna 2024

Chytré Líchy

V Židlochovic sociálně citlivé

25. dubna 2024

Porozumět li

To chce dosát pětiletý projev

25. dubna 2024

Za temnější t

Z této knihy o máte místy pc

25. dubna 2024

Budoucnost i štěpka

Jak hodlá naše zvládat příští z

22. února 2024

Jonáš a psilo

Fotoreportáž i mikrodávkové

22. února 2024

Bio jak Brno

Odpadářským časy.

Komplex koksovny Svoboda, foto: Viktor Mácha, Wikimedia CC.

Dlužno dodat, že od té doby se situace zlepšila, zejména díky významným investicím firmy do ekologizace provozu — jen v posledních letech do ní investovala zhruba čtyři miliardy korun. „Jsou eliminované různé netěsnosti na koksovacích bateriích, což je nejdůležitější,“ řekl loni v září pro Českou televizi vedoucí Odboru životního prostředí a zemědělství Moravskoslezského kraje Jana Filgas. Firma navíc aktuálně instalovala technologii snižující zápach na východní straně areálu.

Jak dlouho ještě?

Většinu mnou dotázaných v ulicích Ostravy koksovna nevádí. „Zdravotní potíže tady máme, jako třeba častější výskyt rakoviny, ale to není dané koksovnu, to je dané celkově Ostravskem,“ dodává jeden Ostravan na závěr.

Podle českého Ústavu zdravotnických informací a statistiky je rakovina plic čtvrtým nejčastějším typem rakoviny u žen i mužů. Ročně je v Česku diagnostikováno okolo 6 500 případů. Moravskoslezský kraj však na tom s incidencí rakoviny plic není v Česku nejhůře. Nejvíce lidí s nádorem na plicích se nachází v Karlovarském a Ústeckém kraji.

Osud ostravské koksovny nicméně poodhalí výsledky městem zadané studie analyzující zdravotní rizika průmyslových provozů. Koksovně v centru města nejsou dlouhodobě nakloněny některé politické strany, například ostravští Piráti chtějí revidovat krajské integrované povolení závodu a aktuálně vládnoucí hnutí ANO v posledním předvolebním programu slibovalo, že bude usilovat o ukončení provozu koksovny.

Autorka studuje na Masarykově univerzitě. Kontakt: 513990@mail.muni.cz.

Text byl podpořen nadací Heinrich Böll Stiftung.

**HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG**

Jak se u nás ve

22. února 202

Matthias Strýč a porozu
S rakouským i Strahlhoferem k půdě.

19. prosince 2

Jak rozklížit i
Nad knihou M klimatická vál

21. října 2022

Ukrajina: stří
Fotoreportáž z okolí Kyjeva.

22. srpna 202.

Ekozeměděls globálním m
S průkopníkem ekozemědělst o potenciálu a

22. srpna 202.

Návrat vlků c
S terénním pr Salamandr M: a ovčích.

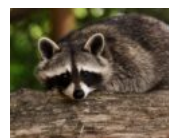
28. června 20:

Rys je taková
S Jiřím Labud

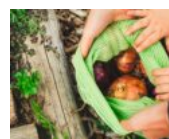
28. února 202

Ruská invaze informací
Informační zd Ukrajinu.

28. června 20:

Mýval severn
Proč mýval se škodí a co s tí

26. dubna 202

Krise bezoba
Některé bezol skončily.

27. dubna 202

Menstruace:
Menstruace n ekostopu.

Napsat komentář

Vaše e-mailová adresa nebude zveřejněna. Vyžadované informace jsou označeny *

Komentář *

Jméno *

E-mail *

Webová stránka

Uložit do prohlížeče jméno, e-mail a webovou stránku pro budoucí komentáře.

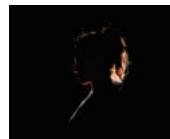
ODESLAT KOMENTÁŘ

Pravidla pro komentáře: Redakce Sedmé generace si vyhrazuje právo smazat příspěvek, který nemá nic společného s tématem, obsahuje vulgarismy, rasistické a xenofobní vyjadřování či jiné urážky ostatních, obsahuje spam a komerční reklamu nebo je jinak nevhodný. Porušení pravidel může mít pro uživatele za následek dočasné nebo trvalé znemožnění vkládání dalších komentářů.

Upozornění: Publikovat články nebo jejich části, jakož i zveřejňovat fotografie a kresby z časopisu Sedmá generace nebo z jeho internetových stránek je možné pouze se souhlasem redakce.

Jaké významy zpěvu?

25. října 2021

Volím dobro
Jediné, co jak
respektování i

27. dubna 202

Les ví nejlépe
Možná že i vy

22. června 202

O veganství s
Je veganství vl
ženy?

29. dubna 201

Jak žít ve ves
Přinášíme uké
českého vydá
kosmu.

29. listopadu :

Byliny umí vs
všespásné
S neurologem
co vše přináše

KALENDÁŘ:

Únor 2024

Po	Út	St	Čt
			1
5	6	7	8
12	13	14	15
19	20	21	22
26	27	28	29

Sedmá generace 1/2024 vychází v 2. polovině února.

PŘEDPLAŤTE SI SEMMOU GENERACI

REDAKCE

STUDOVNA

PRODEJNÍ MÍSTA

INZERCE

KE STAŽENÍ

PODPOŘTE NÁS

KONTAKT

ZAJÍMAVÉ ODKAZY

OBCHODNÍ PODMÍNKY

